

DOBŘICHOVICKÉ KUKÁTKO 3-2012

Přesahy aneb co se do tištěné verze nevešlo

EDITORIAL

Milí čtenáři podzimního Kukátka, do standardního, tištěného i elektronického čísla se nám opět leccos nevešlo, tož si to dovoluujeme s malým zpožděním, za něž se omlouváme, nabídnout v tradičních Přesazích. Jde hlavně o obrázky. Textů není mnoho, ale jeden, který došel do redakce až po uzávěrce, si zvláště zaslouží vyjít na veřejnost, neboť ti opuštění čenichoidové si to na zimu zaslouží ...

Nejprve pár obrázků k editoriale klasického čísla, v němž se zmiňujeme o skvělém nápadu – projektu *Piána na ulici*. Následující obrázky jsou z haly Hlavního nádraží a z ulice Na Florenci, na dohled od Masarykova nádraží. Více též na adrese:

<https://www.facebook.com/piananaulici>

SPOLKOVÁNÍ

POMOC PROTI ZIMĚ

Pokud v rámci úklidu vyhazujete staré deky, povlečení nebo matrace, zvažte, zda je nechcete věnovat útulkům pro opuštěná zvířata. **OS na ochranu opuštěných zvířat** shromažďuje materiální pomoc a podle konkrétní potřeby ji předává útulkům.

Letošní zima byla velmi tvrdá, a proto se již teď chceme připravit na zimu další. Smutnou pravdou zůstává, že většina útulků a záchranných stanic se potýká s trvalým nedostatkem finančních prostředků a mohou existovat hlavně díky dobrovolníkům a dárčům.

Pokud se zapojíte, bude Vaše pomoc vítaná!

Věci nemusíte nikam vozit, pokud budete chtít něco darovat, přijedeme v rámci obce a okolí.

Vše o nás: <http://osooz.cz/>

Facebook: Aukce ze srdce.

Kontakt: mobil: 724 060 180

e-mail: vaclavab@seznam.cz

Václava Brabcová

Z DENÍČKU VČELAŘOVA

aneb pro medojedy a jiné výtečníky

V letním čísle jsme si povídali o tom, jak včelky zimují, jak se těžce vypořádávaly s letošním pro ně tak složitým jarem a jak se na jaře rozjížděly, co je nejvíc láká, když to kvete, a jak z toho mohou profitovat ony i včelař a konsekvntně i další medojedi. Všechno to byl vlastně klasický příklad spojených nádob, situace, kdy jedno závisí na druhém a tvoří neprůstřelnou harmonii. Pokud se ovšem něco nepokazí. Což se toto jaro, žel, stalo.

Zmínili jsme se také o rojení, tedy o jediném způsobu, jak se včelky dovedou množit. A slíbili jsme si, že k tomu množení se ještě vrátíme.

NAPŘED TEDY O MNOŽENÍ A MATIČKÁCH

Takže abychom dostali slibu: samy se včelky mohou rozmnožit jen tím, že se vyrojí. O tom se „domlouvají“ už někdy v raném předjaří. Kalkulují, zda budou dost silné, až nastane jejich den „D“, zda budou mít v té době dost zásob. A jestli je to všechno vůbec potřeba. Nedělám si legraci, včelstvo jako superorganismus tohle vše opravdu svým kolektivním „rozumem“ bere do úvahy, jakkoli se to zdá neuvěřitelné.

Pokud si vše vyhodnotí tak, že by to daly a že by někdy - řekněme ve 2. polovině května či začátkem června vyletěly v roji, pak už od té doby jaksi jedou v tomto programu. Je pro ně ostatně na jaře přirozený. Kdo by se na jaře nemnožil, že?

Může se ale stát, že se něco zadrhne, že v té řadě dat a údajů, které si musí včelí mozečky jednotlivě i kolektivně co onen superorganismus dohromady propojit a vyhodnotit, nastane nějaký problém. Třeba jsou moc slabé a neunesly by rozdělení rojem. Nebo nemají a nebudou mít dost zásob pro uskutečnění „projektu rojení“.

Pak se v určité chvíli (říkáváme jí bod zlomu), „domluví“, že vše bude jinak a že pojedou v jiném schématu. A začnou se připravovat na přečkání sezony, začnou si nosit zásoby na zimu. Skvěle to popsal americký včelař Walter Wright v řadě svých inspirativních článků, které se dají vidět na internetu, třeba na této adrese: <http://www.beesource.com/point-of-view/walt-wright/>, nebo i na této: <http://www.knology.net/~k4vb/all%20walt%20articles.htm>.

Včelaři ale nechtějí nechat vše jen na včelách, ačkoli ony to vše určitě vědí nejlíp ... Včelaři jsou prostě hračičkové. Ale je známo, že kdo si hraje, nezlobí ... Proto se snaží do tohoto systému po svém vstoupit.

Vybírají si jen ta nejlepší včelstva podle různých kritérií a z nich se pak pokoušejí odebírat ty nejmenší larvičky plodu zakladeného matkou, jež je nepochybně dobrá, když je z jejího potomstva tak dobré včelstvo. Ty larvičky pak dávají do speciálních umělých misek a umísťují do předem vytvořených včelstvíček – oddělků, které jsou ale vytvořeny bez matky.

Včely, když nemají matku, pocítí silný stres z osiřelosti, protože matka svým mateřským feromonem prakticky drží včelstvo pohromadě a svou produkcí oplozených vajíček jistí jeho další existenci a přežití. Dokáže jich naklásť až 2000 denně.

Včely bez matky ihned pocítí krizi a věnují všechnu energii tomu, aby si novou matku vychovaly. Normálně to dělají tak, že pokud mají k dispozici nově zakladený plod, pak vybranou larvičku začnou cca po 3 dnech krmit jinak než ostatní plod, totiž velice výživnou hormonální bombou – mateří kašičkou. Díky tomu se takto krmené larvičky vyvinou orgány, které normální larvička (z níž se pak vyvine včela dělnice) nemá. Např. funkční rozmnožovací ústrojí.

Ale zpět k tomu speciálně vytvořenému oddělků: pokud v něm není žádná taková larvička, z níž by se dala vychovat nová matička, včelky jsou, jak už řečeno, silně ve stresu. Když jim pak dodáme sérii vybraných larviček v miskách, většinou (až na letošní rok, uff) se jich ochotně ujmou a začnou je krmit, vystaví kolem nich z vosku t. zv. matečníky, 9. den od zaklazení vajíčka je zavíčkují a 16. den se z nich spodem vykousají mladé matky.

Pro včelaře je teprve tohle ta pravá poesie! Představte si to napětí, to čekání, jestli a jak se vylíhne nová matička, jestli bude v pořádku, jestli zvládne své snubní prolety, oplodní se a rozklade ve svém novém včelstvu. A jestli jí v tom chumlu včel dokážeme najít ... :-D

Je to neuvěřitelně napínavé a letos se to díky extrémním výkyvům počasí poněkud nedařilo. Pokud si včelky už novou matku vychovaly, pak se často nově vylíhlé matičky nedokázaly vrátit v pořádku ze snubních proletů, kde si dávají „rande“ s řadou trubců – včelích samečků. Trubci tradici těch shromaždišť přísně zachovávají, vždy se na ně i ti další a v dalších letech vracejí, ačkoli jejich život se počítá na týdny. A matičky je vždy a znovu spolehlivě najdou. Magie? Mystérium? Snad ... Prostě Matka Příroda ...

Jenomže při návratu je může zastihnout třeba červnový odpolední liják, nebo je uloví nějaký pták. Všechno pak musí začít znovu. A času je tak málo, ty počty do konce sezony jsou v podstatě jednoduché, ale tvrdé a „neúprosné jako logika třídního boje“, jak říkával kdysi jeden soudruh estébák ... :-D

Nebylo to letos snadné, nakonec se ale přece jen něco podařilo a letošní oddělky s novými a kladoucími matičkami ten kalup stihly a už se v patřičné síle zdárně připravují na zimu. S oddělky je prostě spousta starostí, jeden kolega říká, že je to jako s miminem ... Stejně pracné, ale stejně radostné a poetické ...

A TEĎ O MEDU

V letním čísle jsme se také dotkli medového zpravodajství, totiž skutečnosti, že vloni to bylo špatné s medem a proč tomu tak bylo. A jak tomu bylo letos?

Inu, letos to bylo ještě horší ...

Po dlouhé zimě a studeném jaru včely nebyly v patřičné síle, aby stihly prudce vypuknuvší jarní kvetení všeho a najednou. Vysoké teploty navíc způsobily, že vše, co kvetlo, odkvetlo hrozně rychle. Všechno prostě špatně, nic se nedařilo podle plánu ...

Včelky dělaly, co mohly. Něco si i nanosily, ale to vzalo za své v době, kdy dlouho přšelo a ony neměly z přírody žádnou snůšku. To byla ta lepší varianta. Některým kolegům letošní povodně „odstěhovaly“ úly i se včelami neznámo kam ...

Takže výsledkem u nás bylo, že po polovině června bylo v úlech pusto a prázdno. Včely se ale dobře rozvíjely, rostly pěkně do síly. Nastalo tudíž všeobecné bédování stran medu ...

Mohl to zachránit jen zázrak. A to zázrak v podobě medovicového medu. Lidově se mu říká lesní, což není ani přesné, ani správné.

Včely jej vytvářejí ze sladkých šťáv listnatých i jehličnatých stromů, které získávají od t. zv. producentů medovice, mezi něž patří např. puklice, medovnice, červci, mšice.

Mají často poetické názvy, posuďte sami: tak třeba *Puklice poloskrytá*, *Zdobnatka lípová*, *Medovnice nahá* a *Medovnice lesklá*, *Brvnatka javorová*, *Stromovnice javorová*, *Stromovnice černohnědá* ...

Tito výtečníci parazitují na rostlinách a stromech, napichují rostlinná pletiva a sají z nich mízu. Pro své přežití potřebují hodně bílkovin. Těch ale v míze moc není, proto si nasátou mízu filtrují přes zvláštní komoru a berou si z ní prakticky jen cukry a aminokyseliny, které jdou dál do trávicího traktu. Zbytek, což jsou převážně cukry, je vyloučen zpět ven v kapkách sladké šťávy a včely (stejně jako třeba mravenci) ji sbírají. V úlu ji obohatí o své speciální enzymy a o řadu dalších látek a výsledkem je velice chutný med, jenž obsahuje vyšší procento minerálních látek a stopových prvků, než má jarní med květový. Má také jinou chuť. I jinou barvu, to díky vyššímu obsahu barviv z rostlinných pletiv. Může být hnědý (ze smrku) až černý (z dubu), ale třeba med z jedlové medovice má i nádech do zelena. (Tak tento med charakterizuje letáček, vytvořený *Pracovní společností nástavkových včelařů*, jímž jsme se inspirovali.) Možná jste si všimli, jak v červenci byly listy lip doslova olepené touhle šťávou, někdy až tak, že z nich ta šťáva přímo kapala ...

Takový med je u nás dosti vzácný a vyskytuje se jen občas, a to tehdy, když jsou jednak příznivé podmínky pro jeho producenty, jednak v ten čas, kdy není moc vlhko, ale trochu přece, není moc horko, ale trochu teplo ano, není příliš větrno. Prudký déšť medovici samozřejmě smyje, většinou i s jejími producenty.

Ale letos se vše nějak sešlo a medovice, Deo gratias (Bohu díky), byla ... Cyklus je u nás cca 5 let i víc, takže to bylo nějak mimo plán, protože poslední tato nadílka byla v r. 2010 ...

Nebylo to ovšem tak jednoduché. Některé totiž druhy medovice (a to buď díky jejím producentům, nebo díky stromům, z nichž pochází, to se zatím přesně neví) obsahují větší procento vyšších cukrů - trisacharidů. Vzniká z toho med, jemuž se pak říká melecitózní a takový med (v žargonu se mu říká i cementový) je pro včely i včelaře spíše pohromou. Proč? Díky obsahu zmíněných trisacharidů totiž dovede zkrystalizovat už v plástech. Nejde potom vytočit a drží a drží, medomet se točí a točí a plásty se tím tlakem bortí a devastují.

Přitom ale tenhle med nemůžeme včelám nechat na zimu, protože na něm zimovat nemohou. Nedobře jej tráví, hrozí jim úplavice, rychle si naplní výkalové váčky a pokud v zimě nemohou vyletět a této tíhy se zbavit, kálejí do úlu, což má za následek infekce a nutný kolaps a úhyn včelstva.

Takže tento med prostě musíme včelám vzít. Jak to ale udělat, když vytočit nejde? O tom se celá léta včelaři dohadují. Letos se osvědčila metoda, která se ale ukázala býti pravými galejemi.

Nevytočený med se vrátil včelám (namočené plásty ve vodě) co reklamace, ony si jej za určitý čas poněkud přepracovaly a naředily novou snůškou. A pak se znovu a znovu a znovu vše vytáčelo. Znamenalo to tahat plné nástavky do medárny a poloplné na včelnici. Neustále rozebírat včelstva (protože vrácené plásty je lépe dávat až dolů pod plodiště), což zaručilo věru dokonalou apiterapeutickou a antirevmatickou rúru. Mladí dynamici - staří revmatici si to věru užívali ...

Včely jsou v tomto období už logicky háklivé na jakýkoliv zásah. Žihadla se tudíž ani nepočítala. Ano, včelař musí být zvyklý, je to jeho problém. To je pravda, ale ne že by proto ta žihadla bolela o to míň ... ☺ Letos to bylo věru tvrdě odpracované. Ale tak to má vlastně být ...

Nakonec se snad ta dřina vyplatila a aspoň někde z toho vzešel velmi zvláštní, hustý a tmavý med, jaký tu už dlouho nebyl. Je ho málo, těm, kteří preferují květový med, moc radosti neudělá, naopak ti, kteří jej mají rádi, jásají. Tož děkujeme Bohu i za tento. Nezbyvá než doufat, že příští rok bude aspoň o něco normálnější než tento a že bude více rozmanitosti ...

Ve výborné zkratce o tomto medu a o jeho producentech píše jedna z legend našeho včelařství, Jindřich Boháč, a to v článku *O vzniku medovicového medu*, který se dá najít na webu již zmíněné Pracovní společnosti (http://www.psnv.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=72:o-vzniku-medovicoveho-medu&catid=58:vceli-pastva&Itemid=68)

A zcela důkladně se tohle téma probírá v knížce O. Haragsima *Medovice a včely*.

Pokud budete pást po květovém medu, občas se objeví na Farmářském trhu, ale odjinud. A snad bude k prodeji na Medovém odpoledni v Zadní Třebani 21. 9., o němž píšeme uvnitř tohoto podzimního Kukátka.

J. Matl

Z HISTORIE

Zbyvší obrázky z letního čísla ke gruntům č. 23, 27 a 28

*Palackého ulice s dalšími stavbami
u Landova statku.*

Landovi - rodiny tři bratří společně.

*V. Landa na Mořince.
Na krosně visí cibule,
dole „sedí“ zelí, z kabely
vykukuje zelenina.
Na zemi na krabici nápis:
„Blahobyt 1917. Půl milionu.“*

Landovi z č. 28.

Další obrázky k textu o gruntu č. 44 a stavení č. 11.

Balounovi.

Stodola č.11.

Č. 45.

Vlasta Balounová a Fróny.

Statek č. 45 – chlévy.

Stodola statku č. 45.

KULTURA

MILAN PECÁK

(nar.1962), český malíř, grafik a ilustrátor. Člen Unie výtvarných umělců České republiky a International association of art - IAA/AIAP.

Několik let pracoval ve Filmovém studiu Barrandov jako asistent architekta na návrzích filmových scén. Později se věnoval návrhům plakátů pro české i zahraniční filmy. Plakát, který navrhl pro americký film „Hořící Mississippi“ byl mezinárodní porotou vybrán na prestižní výstavu filmového plakátu v japonském “Museu of Modern Art” Toyama.

Milan Pecák navrhnul také mnoho obálek knih a časopisů. Pro prestižní lékařský časopis „Remedia“, který byl oceněn i v zahraničí, vytvořil na desítky titulních obálek a mnoho ilustrací s lékařskou tematikou. Navrhuje také firemní loga a další užitou grafiku. Nyní se převážně věnuje své volné tvorbě.

Jeho obrazy byly vystaveny na mnoha společných i samostatných výstavách doma i v zahraničí.

Ve spolupráci s architekty vybavuje svými obrazy a grafikou moderní interiéry, jako např. ředitelství Výstaviště Praha, Citibank Praha, Avabank Praha, interiér pražského hotelu Čechie a mnoho dalších soukromých moderních a luxusních interiérů.

Svými obrazy a grafikou je zastoupen v soukromých sbírkách v České republice, SRN, Rakousku, USA, Itálii a Švédsku. <http://www.milanpecak.com/>

NĚKOLIK FOTOGRAFIÍ Z LETOŠNÍHO FESTIVALU MUSICA VIVA

Z úvodního „středověkého“ programu

Dobřichovické Kukátko • XXIX/2013/3–Podzim
Přesahy aneb co se do tištěné verze nevešlo

Barokní flétnové koncerty: J. Černá a J. Dvořáková - Marešová

O. Kulhavý a Ludus musicus v Popelce nazaretské. Anděl rekonstruovaný J. Havrlantem.

Srpnový den: L. a J. Vaculíkovi a J. Holcman.

Srpnový den – Ludus musicus.

Malá renesanční noc: V. Rozhonová, V. Kočí a Ludus musicus.

Arcimboldovské hodiny z dílny pánů M. Vaculíka a J. Havrlanta.

Foto: © Z. Kabelka, kromě fotografií z Flétnových koncertů (M. Paulová) a Srpnového dne a hodin (J. Matl). Redakce děkuje autorům za zapůjčení fotografií.

DROBNÉ ZPRÁVY DOŠLÉ PO UZÁVĚRCE:

MALÁ CHUCHLE

Po uzávěrce dorazila do redakce také pozvánka na velice zajímavý hudební festival v Malé Chuchli. Najdete ji na adrese:

http://mail.centrum.cz/download.php?msg_id=0000000085b3004fe7c002d44b48&idx=5&file_name=Chuchelsk%C3%A9%20bab%C3%AD%20I%C3%A9to%202013%20-%20plak%C3%A1t%20A4.pdf&r=31.115311733389216

DO LITNĚ ZA JARMILOU NOVOTNOU

O víkendu 7. a 8. září se v Litni konají koncerty Festivalu Jarmily Novotné. Bude je přenášet i Čro 3 – Vltava v rámci *Víkendu s Jarmilou Novotnou*.

Něco k loňskému ročníku najdete na adrese:

<http://www.zamekliten.cz/documents/novotna-festival-brochure.pdf>

Program letošního ročníku zde:

<http://www.zamekliten.cz/festival-jarmily-novotne-2-rocnik.html>

CHOTEČSKÉ HUDEBNÍ LÉTO STÁLE POKRAČUJE

Podrobný program koncertů v kostele sv. Kateřiny najdete na adrese: <http://www.incordis.cz/>

SPORT

Ženy Sokola Dobřichovice na memoriálu L. Gemperlové.